https://doi.org/10.1038/s41586-024-08275-2 (URL: https://www.nature.com/articles/s41586-024-08275-2) 31-X-2025

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ ЗА МАТЕРІАЛАМИ XXIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ імені засновника Київського медичного університету Валерія Володимировича Поканевича СТРАТЕГІЇ УТВЕРДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ 26 березня 2025 року С.88.

УДК 378.61

Кірик Т.В.

ПВНЗ «Київський медичний університет» (Україна)

П’ятницький Ю.С.

ПВНЗ «Київський медичний університет» (Україна)

Адамія З.К.

Університет імені Еквтиме Такаїшвілі (Грузія)

Байтурова А. Н.

Міжнародний казахсько-турецький університет

імені Ходжі Ахмеда Ясаві (Казахстан)

Практичні аспекти врахування теорії поколінь у стратегії утвердження професійної та громадянської ідентичності здо бувачів медичної освіти Анотація У статті аналізуються практичні аспекти застосування теорії поколінь у формуванні професійної та громадянської ідентичності здобувачів медичної осві ти. Розглядається вплив різних поколінь студентів на їх підходи до навчання, професії та суспільної відповідальності. Автори досліджують значення врахування характеристик поколінь X, Y та Z у контексті навчання майбутніх медичних працівників, зокрема, в аспектах їх мотивації, ставлення до технологій та соціальної від повідальності. У результаті, пропонується стратегічний підхід до медичної освіти, який дозволить створити професійно підготовлених, відповідальних та етичних медичних працівників, здатних до успішної адаптації до сучасних глобальних ви кликів. Ключові слова: теорія поколінь, медична освіта, професійна ідентич ність, громадянська ідентичність, стратегія навчання, покоління X, покоління Y, покоління Z, соціальна відповідальність, технологічні зміни. Abstract. The article considers practical aspects of applying generational theory in the strategy of forming professional and civic identity of medical students. The influence of different generations of students

on their approaches to education, profession, and social responsibility is examined. The authors explore the importance of considering the characteristics of generations X, Y, and Z in the context of training future healthcare professionals, in particular, in terms of their motivation, attitude towards technology, and social responsibility. As a result, a strategic approach to medical education is proposed that will create professionally trained, responsible, and ethical medical professionals capable of successfully adapting to modern global challenges. Keywords: generational theory, medical education, professional identity, civic identity, learning strategy, generation X, generation Y, generation Z, social responsibility, technological change. Минуле XX ст. лишиться в історії як період жахливих світових і локальних війн, які не завадили чисельності людства зрости більше як у чотири рази завдяки прогресу не тільки в озброєнні, а й у технологіях життєзабезпечення. Його закін чення відзначене зникненням СРСР і керованого ним Варшавського воєнного бло ку й супроводжувалося потоком наукових прогнозів щодо позитивного прогресу 88 88 людства під ліберальним управлінням США і «парасолькою» НАТО. Набагато ре алістичніше бачив майбутнє американський політолог С. Гантінгтон (1927-2008) й становчо попереджав про неминучість у XXI ст. конфлікту цивілізацій через не примиренність ісламізму і відторгнення ним усіх «західних цінностей» [1]. Всі відо мі нам інші прогнози від Римського клубу, Світового економічного форуму в Давосі та органів ООН концентрувалися над темою зростання демографічних, екологіч них та кліматичних загроз для всього людства і передбачали неминучий «Кінець світу (Колапс-XXI)» через кілька десятків років [2; 3]. Стрімкість технологічних змін настільки велика, що навіть в сфері гумані тарних знань розширюється тематика досліджень. Наприклад зросла потреба в науковому врахуванні особливостей поколінь, що вступають до навчальних за кладів у сподіванні отримати високу професійну компетентність. З власного дос віду ми переконуємося в тому, що увага до цього питання набула важливого зна чення в процесі формування у молодих осіб їх професійної та громадянської іден тичності. У цієї роботі неможливо «охопити всі інновації», тому сконцентруємося над темою «Теорія поколінь», досягнення в якій дають змогу краще зрозуміти специфіку мислення, мотивації та поведінки студентів різних вікових груп, що є важливим для розробки стратегій навчання та виховання майбутніх медичних працівників. 1. Теорія поколінь: основні аспекти. З доступних сучасних е-джерел легко знайти первинну інформацію про те, що «Теорія поколінь» запропонована американським істориком Вільямом Штраусом і економістом Нейлом Гоувом наприкінці 1980-х вбачає хід історії як циклічну послідовність, а також такими дослідниками, як Д. Новак, Н. Генрік, П. Пітерсон й багатьма іншими. Найвідомішою і найповнішою можна вважати теорію Штрауса—Гоува, що виявила на багатому матеріалі виразні зміни у поведінці й мисленні населення США за останнє сторіччя [5]. Є багато вагомих причин того, витоки, розвиток і головні досягнення й практичні застосування «Теорії поколінь» належать не просто «Заходу», а конкретно США, які після II

світової війни відігра вали роль світового «локомотива» в більшості виробничих, економічних і культур них інновацій. Теорія поколінь у своєму вже майже класичному варіанті передбачає по діл суспільства на покоління, що мають спільні соціальні, культурні та економічні умови життя. Згідно з цією теорією, кожне покоління формує свою ідентичність в залежності від історичних подій, технологічних змін, соціальних трансформацій та культурних особливостей того часу, коли воно виростає і після отримання освіти, чи іншої підготовки, включається в дорослу суспільну активність. Для медичної освіти особливо важливо враховувати, що покоління студентів мо жуть мати різні підходи до навчання, ставлення до професії та суспільства, що, в свою чергу, впливає на їхнє розуміння професійної ідентичності та громадянської відповідальності. 2. Вплив теорії поколінь на формування професійної ідентичності здобувачів медичної освіти. Професійна ідентичність медичних працівників формується не лише че рез набуття теоретичних знань, але й через практичні навички, взаємодію з пацієнтами та колегами, а також через розуміння своєї ролі у суспільстві. Для різних поколінь студентів медичних вищих навчальних закладів характерні різні підходи до роботи та взаємодії в команді. 89 89 Покоління X (1970-1980-ті роки народження): Це покоління прагне до стабільності та високої професіоналізації. Вони часто шукають традиційні моделі роботи в ме дичній сфері, з акцентом на досвід та авторитет. Міленіали, чи покоління Y (1980-2000-ті роки народження). Це покоління студен тів-медиків більш відкрито ставиться до технологій, інновацій та змін у медицині. Вони також більш схильні до роботи в команді та інтеграції нових підходів до ліку вання. Мілленіали активно шукають значення своєї роботи в контексті соціальної відповідальності та етики. Покоління Z (2000-2010-ті роки народження): Це покоління «цифрових абориге нів», для яких важливою є доступність інформації та використання новітніх техно логій у медицині. Вони більш критичні до традиційних методів та активно шукають нові підходи до навчання та практики. Врахування цих різних характеристик поколінь дозволяє створити інклюзивну стратегію навчання, яка буде максимально ефективною для кожного з них. 3. Врахування теорії поколінь у стратегії громадянської ідентичності. Громадянська ідентичність майбутніх медичних працівників є важливою складовою їхнього розвитку як спеціалістів, адже медики не тільки надають меди чні послуги, а й відіграють роль критично важливої частини сучасного суспільства, яка активно бере участь у його розвитку. У цьому контексті, врахування особливо стей різних поколінь допомагає створювати стратегії формування громадянської відповідальності. Покоління X акцентує увагу на важливості особистої відповідальності та автономії в прийнятті рішень. Вони зазвичай розглядають громадянську позицію як індиві дуальний вибір. Міленіали схильні до колективної відповідальності та соціальних ініціатив. Вони активно долучаються до благодійних проектів, волонтерської діяльності та соціа льних змін, що також відображається в їхньому підході до медичної практики. Покоління Z підтримує ідеї глобалізації та технологічних

змін. Вони орієнтовані на соціальні мережі, а також готові до інтеграції новітніх технологій для покращення соціальної відповідальності. Це покоління часто бачить громадянську відповіда льність у контексті глобальних проблем, таких як охорона здоров'я, екологія та права людини. 4. Практичні стратегії інтеграції теорії поколінь у медичну освіту. Розробка стратегії, що враховує особливості кожного покоління, є важли вим аспектом для успішного навчання та виховання майбутніх медичних праців ників. До основних практичних підходів можна віднести: 1) Індивідуалізація навчання: використання різних методів навчання для різних поколінь студентів, включаючи традиційні лекції для покоління X, інтерактивні онлайн-курси для міленіалів, та новітні технології для покоління Z; 2) інтеграція практичних занять з реальним світом: включення в навчання реаль них ситуацій, де студенти зможуть продемонструвати свою громадянську позицію та професійну компетентність, наприклад, «добре забуте старе» - медичний хака тон (Health Hackathon); 3) формування соціально відповідальних ініціатив: залучення студентів до проек тів, що сприяють розвитку громади, надання медичної допомоги вразливим гру пам, або підтримка ініціатив у сфері охорони здоров'я. Висновки. Урахування теорії поколінь у стратегії утвердження професійної та гро мадянської ідентичності здобувачів медичної освіти є важливим для ефективного розвитку майбутніх медичних працівників. У разі використання викладачами кра 90 90 щих наукових досягнень молодь досягне не тільки високого рівня професіоналіз му, але й глибокого розуміння своєї ролі у суспільстві. Стратегічний підхід до на вчання, що враховує особливості поколінь, забезпечить формування сильних, відповідальних та етичних медичних працівників, готових до викликів сучасного світу.

Список літератури:

1. Huntington, S. (1996). The Clash of Civilizations and Remaking of World Order. Simon & Schuster.

2. Meadows D. et al. 2008) Dennis Meadows, Donella Meadows, Jorgen Randers. Limits to Growth. The 30-Year Update. M.: IKC "Academkniga" (in Russian)

3. World Scientists' Warning to Humanity: A Second Notice / William J. Ripple, Christopher Wolf, Thomas M. Newsome, Mauro Galetti, Mohammed Alamgir, Eileen Crist, Mahmoud I. Mahmoud, William F. Laurance, and 15,364 scientist signatories from 184 countries // BioScience. https://academic.oup.com/bioscience/advance article/doi/10.1093/biosci/bix125/4605229) 13 November 2017

4. Корсак К.В., Кірик Т.В., Флегонтова Н.М., Ляліна О.О., Лущенко Т.Л., Рибалко Г.М., Бикова К.С., Білозьоров В.О., Павловський Є.А. (2024). Зміна

уявлень про появу українського національного архетипу на основі археологічних відкриттів-XXI / Scientific Collection «InterConf». № 199. травень, 2024. Останні досягнення світо вої науки: Матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. 6-8 травня 2024 р.). С. 237-245. Вільнюс, Литва: SPC “InterConf”. https://doi.org/10.51582/interconf.2024.199) Vilnius: https://archive.interconf.center/index.php/conference proceeding/article/view/6117/6315)

5. Теорія Штрауса — Гоува Vaiga, 2024 (DOI: (URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F_%D0%A8%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%83%D1%81%D0%B0_%E2%80%94_%D 0%93%D0%BE%D1%83%D0%B2%D0%B0

6. Роберт Сапольські. Біологія поведінки. Причини доброго і поганого в нас. К.: Наш формат. 2021. 672с. (URL: https://nashformat.ua/products/biologiya-povedinky. prychyny-dobrogo-i-poganogo-v-nas-709379)